

BIAŁORUŚ. DROGA DO WOLNOŚCI

Беларусь.
Шлях да свабоды

Belarus. A Path
towards Freedom

Organizatorzy: m.st. Warszawa, Fundacja „Białoruski Dom”,
Dom Spotkań z Historią
Kurator i autor kalendarium: Ales Zarembiuk
Podpisy: Anastasiya Kozhachenka
Koordynacja projektu: Barbara Roszuk-Galus
Fotoedycja: Anna Brzezińska
Projekt graficzny: Kama Schinwelska, Marcin Gwiazdowski (Elipsy)
Przygotowanie zdjęć do druku: Tomasz Kubaczyk
Współpraca: Paulina Boguta-Miller
Redakcja i korekta: Joanna Dąbrowska-Resiak
Tłumaczenie na angielski: Monika Grzelak
Tłumaczenie na białoruski: Maryja Łucewicz-Napałkow
Produkcja: Jerzy Tarłowski
Promocja wystawy: Agata Krajewska, Kinga Sochacka, Milena Ryćkowska, Anastasiya Kozhachenka, m.st. Warszawa, Fundacja „Białoruski Dom”
Druk: Andrus
Montaż: Grupa 7

■ Fotografie pochodzą ze zbiorów telewizji Belsat, PAP oraz Nadii Buzhan (Nasza Niwa).

Арганізатары: сталіца Варшава, фундацыя “Беларускі Дом”,
Дом Сустрэч з Гісторыяй
Куратар, аўтар тэксту календара: Алякс Зарэ́мбюк
Подпісы: Анастасія Кажачэнка
Каардынацыя праекту: Барбара Рошук-Галус
Фотарэдакцыя: Анна Бжэзі́нская
Графічны дызайн: Кама Шынвэ́льска, Марцін Гвяздоўскі (Elipsy)
Падрыхтоўка фотаздымкаў да друку: Томаш Кубачык
Супрацоўніцтва: Паўліна Богута-Міллер
Рэдагаванне і карэктура: Ёаанна Дамбровска-Рэсяк
Пераклад на ангельскую мову: Моніка Гжэ́ляк
Пераклад на беларускую мову: Марыя Луцэвіч-Напалкоў
Прадукцыя: Ежы Тарлоўскі
Рэклама выставы: Агата Краеўска, Кінга Сахацка, Мілена Рыцькоўска, Анастасія Кажачэнка, сталіца Варшава, фундацыя “Беларускі Дом”
Друк: Andrus
Мантаж: Grupa 7

■ Фотаздымкі з тэлевізійнай калекцыі тэлебачання Белсат, PAP (Польскага Прэс-агенцтва) і Надзеі Бужан (Наша Ніва)

Organisers: City of Warsaw, Foundation Belarusian House,
History Meeting House
Exhibition curator and author of the events calendar: Ales Zarembiuk
Author of the image descriptions: Anastasiya Kozhachenka
Project coordination: Barbara Roszuk-Galus
Photo editing: Anna Brzezińska
Graphic design: Kama Schinwelska, Marcin Gwiazdowski (Elipsy)
Preparation of photos for printing: Tomasz Kubaczyk
Cooperation: Paulina Boguta-Miller
Text editing and proofreading: Joanna Dąbrowska-Resiak
English translation: Monika Grzelak
Belarusian translation: Maryja Łucewicz-Napałkow
Production: Jerzy Tarłowski
Exhibition promotion: Agata Krajewska, Kinga Sochacka, Milena Ryćkowska, Anastasiya Kozhachenka, City of Warsaw, Foundation Belarusian House
Printing: Andrus
Assembly: Grupa 7

■ Sources of photos: Belsat television, Polish Press Agency (PAP) and Nadia Buzhan (Nasza Niwa).

Fot. Alexander Vasukovich
Фот. Аляксандр Васюковіч
Photo by Alexander Vasukovich

Tradycyjny niedzielny wiec
na rzecz demokracji i niepodległości
Białorusi

Традыцыйны нядзельны марш
за дэмакратыю і незалежнасць
Беларусі

A traditional Sunday rally for
democracy and independence
of Belarus

PL

Już od ponad 100 dni Białorusinki i Białorusini w sposób pokojowy walczą o swoją godność. Przeciwstawianie się reżimowi jest bardzo trudne, a odpowiedź reżimu może być okrutna i niezmiernie bolesna: protestującym grożą śmierć, tortury, pobicia, aresztowania, zwolnienia i zastraszania. Mimo to Białorusinki i Białorusini codziennie znajdują w sobie siły, żeby wychodzić przeciwko uzbrojonym przestępcom rządzącym krajem.

Protesty trwają. Przybierają nowe formy, zmieniają strukturę, wprowadzają kreatywne rozwiązania. Jednak ten protest jest pokojowy, mocny i zwycięski. Nasze żądania pozostają bez zmian: zaprzestanie przemocy, zwolnienie więźniów politycznych, nowe transparentne wybory. Codziennie jesteśmy bliżej zwycięstwa. Zrobiliśmy ponad 100 kroków w jego kierunku. I nie zatrzymamy się.

BY

Ужо больш за 100 дзён мірныя беларусы змагаюцца за сваю годнасць. Супрацьстаянне з рэжымам вельмі складанае, жорсткае і нясцерпна балючае: смерці, катаванні, збіцці, арышты, звальненні і запужванні. Нягледзячы на гэта, беларусы штодня знаходзяць у сабе сілы, каб выходзіць супраць узброеных злачынцаў.

Пратэст не спыніўся. Ён прымае новыя формы, змяняе структуру, уводзіць крэатыўныя рашэнні. Але гэты пратэст – мірны, моцны і пераможны. Нашыя патрабаванні засталіся такія самыя: спыненне гвалту, вызваленне палітвязняў, новыя і сумленныя выбары. Штодня мы бліжэй да перамогі. Мы ўжо зрабілі больш за 100 крокаў да яе. І мы не спынімся.

EN

Belarusians have now peacefully been fighting for their dignity for more than 100 days. Opposing the regime is extremely difficult, as its response might be brutal and incredibly painful – the protesters are met with death, torture, beatings, detention, dismissal from employment and threats. Despite all the above, Belarusians find strength every day to go to the streets and face the armed criminals ruling the country.

The protests are still ongoing. They take new forms and change their structure. Creative solutions are being introduced. Still, the protest is peaceful, strong and victorious. Our demands have not changed – we seek cessation of violence, release of political prisoners, and organisation of new, transparent elections. Each day, we are closer to victory. We have already made over 100 steps towards it. And we will not stop.

SWIATŁANA CICHANOUSKAJA

PL

Drodzy Łodzianie

Z uwagi na ważną rocznicę, to szczególny dla mnie, jak i dla wszystkich ludzi dzień. To właśnie 10 grudnia 1948 roku Zgromadzenie Ogólne ONZ uchwaliło Powszechną Deklarację Praw Człowieka.

W dokumencie tym spisano postulaty, o których realizację ludzie walczyli od setek lat - o prawo do godnego życia, wolności myśli, sumienia i wyznania, stojąc na straży swobody wypowiedzi i prawa do własnych poglądów. Tymi zasadami kierowali się także obrońcy praw człowieka na całym świecie, jak choćby Lech Wałęsa, Andriej Sacharow, Martin Luther King czy Nelson Mandela i wielu innych, którzy za tę walkę tracili wolność i oddawali zdrowie, a nawet życie.

Artykuł 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka głosi, że: „Wszystkie istoty ludzkie zostały stworzone wolne i równe w swojej godności i prawach”. Zatem prawa człowieka są podstawą istnienia i współistnienia rodzaju ludzkiego; prawa człowieka są uniwersalne, niepodzielne i wzajemnie od siebie zależne. Prawa człowieka leżą na sercu wszystkim, którzy chcą godnie i spokojnie żyć.

Wiemy, że nie ma jednego modelu demokracji, czy kulturowego wzorca praw człowieka, który obowiązywałby wszędzie. Ale na całym świecie powinny obowiązywać reguły demokracji i muszą być przestrzegane prawa wolności człowieka. Każdy jednakowo odczuwa cierpienie z powodu przemocy, chce żyć bez lęku, dyskryminacji, prześladowań, chce wyrażać siebie i realizować swoje cele.

Dlatego dzisiaj, 10 grudnia, w rocznicę uchwalenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, solidaryzujemy się z walczącym społeczeństwem Białorusi, domagającym się odejścia Aleksandra Łukaszenki, którego dyktatorskie rządy zaprowadziły do więzień dziesiątki tysięcy ludzi. W kraju panuje cenzura, na ulicach rządzą pałki i karabiny. Ludzie żyją w biedzie i strachu o życie swoje i najbliższych. Wyrażamy stanowczy sprzeciw przeciwko drastycznej i bezwzględnej formie łamania praw człowieka i obywatela na Białorusi!

Władze Łodzi z przekonaniem i dumą włączają się w kampanię Unii Metropolii Polskich, Fundacji „Białoruski Dom” oraz Domu Spotkań z Historią, publikując w naszych mediach wystawę „Białoruś. Droga do wolności” z nadzieją, że bohaterstwo tego narodu przyniesie upragnione cele.

Brońmy wolności słowa, wyznania, poglądów i demokratycznych wyborów. Pielęgnujmy te najważniejsze wartości i strzeżmy ich! To nasza wspólna powinność.

BY

Паважаныя жыхары Лодзі

У сувязі з важнай гадавінай, гэты дзень асаблівы для мяне і для ўсіх людзей. Гэта менавіта 10 снежня 1948 года Нацыянальная Асамблея ААН прыняла Усеагульную дэкларацыю правоў чалавека.

У гэты дакумент унесены пастулаты, за рэалізацыю якіх людзі змагаліся сотні гадоў – за права да годнага жыцця, свабоды думкі, сумлення і веравызнання, адстойваючы свабоду выказвання і права да ўласных поглядаў. Гэтых самых прынцыпаў прытрымліваліся таксама абаронцы правоў чалавека на цэлым свеце, як хаця б Лех Валенса, Андрэй Сахараў, Марцін Лютэр Кінг і Нельсан Мандэла ды многія другія, якія за гэтае змаганне аддавалі здароўе і нават жыццё.

Артыкул 1 Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека паведамляе, што: „Усе людзі нарадзіліся свабоднымі і роўнымі ў сваёй годнасці і правах”. Значыць, правы чалавека з’яўляюцца асновай існавання і суіснавання чалавецтва; правы чалавека ўніверсальныя, непадзельныя і ўзаемазалежныя. Правы чалавека ляжаць у глыбіні душы ўсіх, хто хоча годна і спакойна жыць. Гэта ўніверсальныя правы.

Мы ведаем, што не існуе адзінай мадэлі дэмакратыі або культурнага ўзору правоў чалавека, якія дзейнічалі б паўсюдна. Але ў цэлым свеце павінны дзейнічаць правілы дэмакратыі і паважацца правы свабоды чалавека. Кожны чалавек аднолькава адчувае пакуты ад гвалту, хоча жыць без страху, дыскрымінацыі, пераследу, хоча праяўляць сябе і рэалізаваць свае мэты.

Таму сёння, 10 снежня, у гадавіну прыняцця Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, мы выказваем салідарнасць з грамадствам Беларусі, якое змагаецца, патрабуючы адстаўкі Аляксандра Лукашэнкі, дыктатарская ўлада якога прывяла да турэмнага зняволення дзясяткаў тысяч людзей. У краіне пануе цензура, на вуліцах валадараць дубінкі і вінтоўкі. Людзі жывуць у галечы і боязі за сваё жыццё і сваіх блізкіх. Мы выказваем рашучы супраціў рэзкай і бязлітаснай форме парушэння правоў чалавека і грамадзяніна ў Беларусі!

Лодзінскія ўлады з перакананнем і гонарам далучаюцца да кампаніі Саюза польскіх метраполій, Фонда „Беларускі дом” і Дома сустрэчы з гісторыяй, публікуючы ў сродках масавай інфармацыі выставу „Беларусь. Шлях да свабоды”, з надзеяй, што гераізм гэтай нацыі прынясе жаданыя мэты.

Давайце абараняць свабоду слова, веравызнання, поглядаў і дэмакратычных выбараў. Шануйма гэтыя найважнейшыя каштоўнасці і аберагайма іх! Гэта наш супольны абавязак.

EN

Dear Residents of Łódź

This day is special both for me and for all of us/all mankind because of an important anniversary. On 10 December 1948 the UN General Assembly adopted the Universal Declaration of Human Rights.

The document lists postulates for which people had been fighting for hundreds of years - the right to a dignified life, to freedom of thought, conscience and religion - upholding freedom of expression and the right to their own opinions. These principles have also been guiding human rights defenders around the world, to name for instance Lech Wałęsa, Andrei Sakharov, Martin Luther King, Nelson Mandela and many others who have lost their freedom and health, or their lives in this fight.

Article 1 of the Universal Declaration of Human Rights states that: “All human beings are born free and equal in dignity and rights.” Therefore, human rights are the basis for the existence and coexistence of mankind; human rights are universal, indivisible and interdependent. Human rights are held dear by all those who want to live in dignity and peace.

We know that there is no single model of democracy or cultural model of human rights that would be followed everywhere. But all around the world the rules of democracy should apply and the human right to freedom should be respected. Each of us feels the same when suffering from violence, we all want to live without fear, discrimination, persecution, we all want to be able to express ourselves and pursue our goals.

Therefore today, on December 10, the anniversary of the adoption of the Universal Declaration of Human Rights, we sympathise with the fighting people of Belarus who demand the resignation of Alexander Lukashenko whose authoritarian regime has put tens of thousands of people in prison. The country is censored, police batons and rifles rule the streets. People live in poverty, fearing for their lives and those of their loved ones. We strongly oppose the drastic and ruthless violation of human and civil rights in Belarus!

It is with conviction and pride that the City of Łódź Authorities join the campaign of the Union of Polish Metropolises, Belarusian House Foundation and History Meeting House by publishing the exhibition “Belarus. The Road to Freedom” in our media, hoping that the heroism of this nation will allow them to achieve their desired goals.

We must defend freedom of speech, religion, opinion and democratic elections. We must nurture and uphold these core values! This is our common duty.

Fot. Alexander Vasukovich
Photo by Alexander Vasukovich

Ofiara akcji protestacyjnej
z 9 sierpnia 2020

PL

25 sierpnia 2020 w Mołodecznie
pożegnano Mikitę Kryucowa. To szósta
osoba, która zginęła podczas protestów

Пацярпелы падчас акцыі пратэсту
9 жніўня 2020

BY

25 жніўня 2020 ў Маладзечна
развіталіся з Мікітам Крыўцовым.
Ён стаў 6-ым чалавекам, які загінуў
падчас пратэстаў

A victim of a protest action on
the 9th of August 2020

EN

The funeral of Mikita Kryutsou took place
on the 25th of August 2020 in Maladzyechna.
He was the sixth person killed during the
protests

Fot. Alexander Vasukovich

Фот. Александр Васюкович

Photo by Alexander Vasukovich

Fot. Iryna Arakhouskaya Photo by Iryna Arakhouskaya

Druga noc konfrontacji protestujących
i służb mundurowych w Mińsku,
10 sierpnia 2020

PL

Protesty w Mińsku przeciwko oficjalnym
wynikom wyborów prezydenckich

Другая ноч супрацьстаяння
пратэстуючых з сілавікамі ў Мінску,
10 жніўня 2020

BY

Пратэсты ў Мінску супраць афіцыйных
вынікаў прэзідэнцкіх выбараў

Second night of the confrontation
between the protesters and uniformed
forces in Minsk, 10th of August 2020

EN

Protests in Minsk against the official
presidential election results

Fot. Alexander Vasukovich Фото: Александр Васюкович Photo by Alexander Vasukovich

Photo by Alexander Vasukovich
Фот. Аляксандр Васюковіч
Fot. Alexander Vasukovich

Setki tysięcy ludzi wzięły udział w Marszu Wolności w Mińsku 16 sierpnia 2020

PL

Mińsk, Niamiha. Służby mundurowe bronią reżimu nieposiadającego legitymacji demokratycznej

Сотні тысяч людзей выйшлі 16 жніўня 2020 на «Марш свабоды» ў Мінску

BY

Мінск, Няміга. Байцы нелегетымнага рэжыму

Hundreds of thousands of people took part in the Freedom March in Minsk on the 16th of August 2020

EN

Minsk. Nyamiha. Uniformed troops defend the regime that lacks democratic legitimization

Fot. Iryna Arakouskaya

Фот. Ірына Арахоўская

Photo by Iryna Arakouskaya

1988

3 czerwca został opublikowany słynny artykuł Zianona Paźniaka i Jauhiena Szmyhałowa „Kuropaty to droga śmierci”, który opowiadał o masowych rozstrzelaniach dokonanych przez komunistów w uroczysku Kuropaty (biał. Kurapaty) pod Mińskiem w latach 1937–1941.

30 października w Mińsku odbył się wiec żałobny „Dziady” (Dziady to białoruskie święto upamiętnienia przodków). Wiec został rozpędzony przez milicję: wykorzystano gaz łzawiący, a demonstrujących pobito. Protest stał się jednym z pierwszych kroków do powstania prawdziwego ruchu niepodległościowego i żądania niepodległości Białorusi.

1990

27 lipca Rada Najwyższa Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej (BSRR) ogłosiła Deklarację o Suwerenności Państwowej BSRR. W dokumencie tym Białoruś określono jako suwerenne państwo, „które się wyłoniło w oparciu o realizację przez naród białoruski jego nieodłącznego prawa do samoidentyfikacji, państwowości języka białoruskiego, rządów narodu decydującego o swoim losie”.

Deklaracja ta stała się jednym z pierwszych kroków na drodze odzyskania przez Białoruś niepodległości. W latach 1991–1996 dzień 27 lipca obchodzono jako oficjalny Dzień Niepodległości.

1991

25 sierpnia, po próbie zamachu stanu w Moskwie, Rada Najwyższa Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej ogłosiła Deklarację o Suwerenności aktem konstytucyjnym. Tego samego dnia została zawieszona działalność Partii Komunistycznej Białorusi, a także podjęto kroki w kierunku wyodrębnienia białoruskiego systemu politycznego i gospodarczego i oderwania go od systemu sowieckiego. Białoruś wzięła bezpośredni kurs na niepodległość.

19 września przyjęto oficjalną nazwę kraju – Republika Białorusi, a także flagę państwową (biało-czerwono-białą) i godło państwowe (Pogoń). Językiem państwowym został język białoruski.

14 maja Łukaszenka przeprowadził pierwsze referendum, w wyniku którego język białoruski przestał być jedynym językiem urzędowym – został nim również rosyjski. Państwową flagę biało-czerwono-białą oraz godło Pogoń zamieniono na symbole sowieckie (flagę czerwono-zieloną i godło Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej). Pogłębiła się także integracja ekonomiczna z Rosją. Alaksandr Łukaszenka uzyskał prawo do zdymisjonowania rządu. Po krótkim okresie odrodzenia narodowego w latach 1990–1995 znowu przybiera na sile rusyfikacja Białorusi.

1996

Konflikt pomiędzy Alaksandrem Łukaszenką i Radą Najwyższą osiąga apogeum. Wiosną 1996 roku odbywają się wielotysięczne protesty społeczne przeciwko integracji Białorusi z Rosją. Do więzień trafiają pierwsi więźniowie polityczni, równoległe powstaje pierwsza organizacja broniąca praw człowieka – Centrum Praw Człowieka „Wiasna” na czele z Alesiem Białackim.

19–20 października 1996

Alaksandr Łukaszenka wprowadza do Zgromadzenia Ludowego swoich zwolenników, a w tym samym czasie opozycja organizuje Kongres Narodowy, powołując komisję badającą naruszenia praw człowieka i ograniczenia swobód obywatelskich. Trybunał Konstytucyjny uznaje, że Alaksandr Łukaszenka złamał Konstytucję, co daje podstawę do impeachmentu.

17 listopada 1996

W Radzie Najwyższej zaczyna się procedura impeachmentu. Premier Michaił Czyhir podaje się do dymisji, we władzach oraz w wojsku da się zaobserwować rozłam na zwolenników opozycji i zwolenników Łukaszenki.

21 listopada 1996

Do Białorusi przyjeżdżają premier Rosji Wiktor Czernomyrdin, przewodniczący Rady Federacji Jegor Strojew oraz przewodniczący Dumy Państwowej Giennadij

2001

9 września Alaksandr Łukaszenka, poważnie naruszając prawo, wygrywa „wybory” i uzyskuje 75,65% głosów. Jedyne kandydat opozycji, Władimir Hanczaryk, dostaje 15,65% głosów, a wspierany przez Łukaszenkę Siarhiej Hajdukiewicz – 2,48% głosów. Wyniki wyborów nie zostały uznane ani przez OBWE, ani wspólnotę międzynarodową.

2004

W grudniu Białoruskie Stowarzyszenie Dziennikarzy (BAŻ) otrzymało nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli. Jest to pierwsza w historii nagroda Parlamentu Europejskiego dla przedstawicieli Białorusi.

2006

„Wyborom” 19 marca towarzyszą akcje protestacyjne na dużą skalę – a za nimi idą represje. Organizacje młodzieżowe przeprowadzają szeroką kampanię pod hasłem „CHOPIĆ!” („STARCZY!”). Zjednoczona opozycja wystawia wspólnego kandydata na prezydenta – Aleksandra Milinkiewicza.

Wiec przeciwko fałszowaniu wyborów na placu Kastrycznickim w Mińsku (nazwanym przez protestujących *Płoszczą Kalinouskiego*) przekształcił się 30-tysięczną manifestacją trwającą przez pięć dni i zakończoną rozpadnięciem miasteczka namiotowego zorganizowanego przez białorską młodzież. Aresztowano także kandydata na stanowisko prezydenta, Aleksandra Kazulina.

12 grudnia Białoruś uzyskuje drugą w historii nagrodę im. Sacharowa. Parlament Europejski wręczył ją w Strasburgu Alaksandrowi Milinkiewiczowi. „To nie jest moja osobista nagroda. Jest to nagroda dla tysięcy Białorusinów, którzy wykazali się gotowością walki o Białoruś” – powiedział Alaksandr Milinkiewicz.

2010

19 grudnia odbywają się czwarte „wybory” prezydenckie. Po przeprowadzeniu akcji protestacyjnej przeciwko fałszowaniu wyników zatrzymani zostali kandydaci na stanowisko prezydenta Białorusi: Ryhor Kastusiu, Ales Michalewicz, Mikołaj Statkiewicz, Władimir Niaklajeu, Wital Rymaszeuski, Andrej Sannikau, Dźmitry Wus,

a także kierownicy sztabów, zwolennicy opozycji, wielu dziennikarzy i obywateli zagranicznych. Wybory te były wówczas bezprecedensowe pod względem skali protestów. Według oficjalnych „wyników” 79,65% głosów uzyskał Alaksandr Łukaszenka. Wybory nie zostały uznane przez wspólnotę międzynarodową.

2015

11 października odbyły się piąte „wybory” prezydenckie. Alaksandr Łukaszenka „uzyskał” 83,47% głosów. Tym wyborom towarzyszyły nieliczne akcje protestacyjne.

Łukaszenka podejmuje w Mińsku światowych liderów, przyjeżdżających na negocjacje w sprawie Ukrainy. Wspólnota międzynarodowa przestaje finansować opozycję białorską. Alaksandr Łukaszenka w oczach Zachodu jawi się jako główny obrońca niepodległości Białorusi.

2020

Kampanii wyborczej po raz pierwszy towarzyszyły prewencyjne aresztowania potencjalnych kandydatów i rozprawy sądowe. Za kratami znaleźli się bloger Siarhiej Cichanouski i były dyrektor BelGAZROMBANKU Wiktar Babaryka. Białorusini stoją w kilkugodzinnych kolejkach, aby podpisać listy poparcia dla opozycyjnych kandydatów na prezydenta.

22 października przedstawiciele Białorusi po raz trzeci zostają laureatami nagrody im. Sacharowa – otrzymują ją białoruska opozycja demokratyczna, Swiatlana Cichanouskaja i Siarhiej Cichanouski, bloger Sciapian Pucila (NEXTA), więzień polityczny Mikołaj Statkiewicz, białoruska pisarka i laureatka nagrody Nobla Swiatlana Aleksijewicz i inni.

- Ales Zarembiuk

KALENDARIUM

8 grudnia we wsi Wiskule (obwód brzeski na Białorusi) zawarto Układ Białowieski, likwidujący ZSRR i powołujący Wspólnotę Niepodległych Państw. 25 grudnia prezydent ZSRR Michaił Gorbaczow podał się do dymisji. Białoruś po ogłoszeniu niepodległości pozostawała wciąż pod rządami organów państwowych powołanych przez władze komunistyczne.

1994

15 marca Rada Najwyższa uchwaliła Konstytucję Republiki Białorusi. Pracę nad nią rozpoczęto jeszcze w roku 1990, gdy powołano Komisję Konstytucyjną. Proces tworzenia Konstytucji był dosyć żmudny i konfliktogenny, m. in. kwestią problemową pozostawało wprowadzenie stanowiska prezydenta, przeciwko czemu byli przedstawiciele BNF – Białoruskiego Frontu Narodowego – proniepodległościowej siły politycznej, największej partii opozycyjnej. Ostatecznie przyjęto jednak wersję Konstytucji wprowadzającą urząd prezydenta. Organem ustawodawczym pozostała Rada Najwyższa. Konstytucja weszła w życie z chwilą jej opublikowania, czyli 30 kwietnia.

Historia BNF (biał. *Narodny Front*) sięga 1988 roku, gdy dzięki komitetowi organizacyjnemu tworzącemu BNF udało się przeprowadzić wiec żałobny – Dziady. Sam BNF formalnie powołano w 1989 roku, a w 1993 roku został on partią polityczną. Jego zadaniem było odbudowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz odrodzenie narodowo-kulturalne, a także niepodległość Białorusi.

1995

Na rozkaz Alaksandra Łukaszenki 11 maja niezidentyfikowani mundurowi pobili i wywieźli z Rady Najwyższej dziewiętnastu opozycyjnych posłów, którzy wcześniej ogłosili głodówkę na znak sprzeciwu wobec referendum.

Sielezniów, aby załagodzić konflikt polityczny, co pomaga Alaksandrowi Łukaszence powstrzymać procedurę impeachmentu i utrzymać władzę.

24 listopada 1996

Odbywa się drugie referendum, tym razem dotyczące zmian Konstytucji: powołania dwuizbowego parlamentu oraz mianowania części posłów przez prezydenta, a także przeniesienia Dnia Niepodległości na 3 lipca (dzień wyzwolenia białoruskiej stolicy, Mińska, spod okupacji nazistowskiej w roku 1944).

27 listopada 1996

Alaksandr Łukaszenka rozwiązuje jednoizbową Radę Najwyższą i powołuje dwuizbowe Zgromadzenie Narodowe. W wyniku referendum Łukaszenka uzyskuje praktycznie nieograniczoną władzę: ma możliwość mianowania głównych urzędników państwowych oraz wydawania dekrety i rozporządzeń mających większą moc prawną niż ustawy. Kadencja prezydencka zaczyna się na nowo od daty referendum.

1999

Opozycja próbuje przeprowadzić alternatywne wybory prezydenckie, jednak kampania się nie udaje. 20 lipca kończy się pierwsza pięcioletnia kadencja Aleksandra Łukaszenki. Od 21 lipca Siamion Szarecki, przewodniczący rozwiązanej przez Łukaszenkę legalnej Rady Najwyższej, pozostaje jedynym prawowitym przedstawicielem władzy, ale już 22 lipca zostaje on zmuszony, by uciec do Wilna w związku z zagrożeniem dla jego życia i zdrowia. Po raz pierwszy w niewyjaśnionych okolicznościach znikają niezgadzający się z Alaksandrem Łukaszenką politycy: były minister Spraw Wewnętrznych Jury Zacharanka, były szef Centralnej Komisji Wyborczej i Wice Premier Wiktar Hanczar, nagle umiera były wice Marszałek Parlamentu Hienadź Karpienka.

1988

3 чэрвеня быў апублікаваны вядомы артыкул Зянона Пазняка і Яўгена Шмыгалёва „Курапаты – дарога смерці“, у якім распавядалася пра масавыя расстрэлы камуністамі ва ўрочышчы Курапаты пад Мінскам у 1937–1941.

30 кастрычніка ў Мінску прайшоў мітынг-рэквіем „Дзяды“ (Дзяды – гэта беларускія святыя памінання продкаў). Мітынг быў раз агнаны міліцыяй, якая выкарыстоўвала слезацечны газ і збівала дэманстрантаў. Масавая акцыя стала адным з першых крокаў да стварэння сапраўднага незалежнага руху і патрабавання незалежнасці Беларусі.

1990

27 ліпеня – Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі прымае Дэкларацыю аб дзяржаўным суверэнітэце БССР.

Дакумент акрэсліваў Беларусь, як суверэнную дзяржаву, «якая ўсталявана на аснове ажыццяўлення беларускай нацыяй яе неад’емнага права на самавызначэнне, дзяржаўнасці беларускай мовы, вяршэнства народа ў вызначэнні свайго лёсу». Дэкларацыя стала адной з першых прыступак на шляху здабыцця Беларуссю дзяржаўнай незалежнасці. З 1991 да 1996 года 27 ліпеня адзначалася на дзяржаўным узроўні як Дзень незалежнасці.

1991

25 жніўня – пасля спробы дзяржаўнага перавароту ў Маскве – Вярхоўны Савет БССР надаў Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце статус канстытуцыйнага акта. У той жа дзень была прыпыненая дзейнасць Камуністычнай партыі Беларусі, а таксама прынятыя захады па адасабленні беларускай палітычнай і эканамічнай сістэм ад савецкай. Беларусь узяла прамы кірунак на дзяржаўную незалежнасць.

1995

Па загаду Аляксандра Лукашэнкі, 11 траўня 1995 г. нявызначаныя супрацоўнікі сілавых структур збілі і вывезлі з Вярхоўнага Савета 19 дэпутатаў апазіцыі, якія галадавалі на знак нязгоды з рэферэндумам.

14 траўня А. Лукашэнка праводзіць першы рэферэндум. На падстве яго вынікаў беларуская мова перастае быць адзінай дзяржаўнай, пачынаецца курс на русіфікацыю, дзяржаўныя бел-чырвона-белы сцяг і герб Пагоня замяняюцца на савецкую сімволіку, пачынаецца курс на эканамічную інтэграцыю з Расеяй, а А. Лукашэнка атрымлівае права роспуску парламента. Пасля кароткага пэрыяду нацыянальнага адраджэння з 1990 па 1995 гады, зноў бярэцца курс на русіфікацыю Беларусі.

1996

Канфлікт паміж Аляксандрам Лукашэнкам і Вярхоўным Саветам дасягае свае кульмінацыі. Вясной 1996 года праходзяць шматтысячныя пратэсты беларускага грамадства супраць інтэграцыі Беларусі з Расеяй. Лукашэнка ініцыюе другі рэферэндум аб зменах у Канстытуцыі (стварэнне дзвюхпалатнага парламента і прызначэнне часткі дэпутатаў самім прэзідэнтам) і пераносе Дня незалежнасці на 3 ліпеня (дзень вызвалення Менска ад нацыстаў у 1944 годзе). З’яўляюцца першыя палітычныя вязні і першая праваабарончай арганізацыя – Вясна 96 – якую ўзначальвае Алесь Бяляцкі.

19–20 кастрычніка Лукашэнка праводзіць Народны сход сваіх прыхільнікаў, у той жа час апазіцыя ладзіць Нацыянальны кангрэс, арганізуючы камісію па расследаванні парушэнняў правоў чалавека і абмежаваннях грамадзянскіх свабод. Канстытуцыйны суд прызнае парушэнне Канстытуцыі з боку А. Лукашэнкі, што дае падставу для імпічменту.

17 лістапада ў Вярхоўным Савеце пачынаецца працэдура імпічменту. Прэм’ер-міністр Міхаіл Чыгір сыходзіць у адстаўку, назіраецца раскол ва ўладных і вайсковых структурах.

2001

9 верасня А. Лукашэнка з вялікімі парушэннямі заканадаўства выігрывае “выбары” з вынікам 75,65% галасоў, адзіны апазіцыйны кандыдат Уладзімір Ганчарык – 15,65%, Сяргей Гайдукевіч – 2,48%. Вынікі выбараў непрызнаныя АБСЭ і міжнароднай супольнасцю.

2004

У снежні Беларусь упершыню атрымлівае прэмію Еўрапейскага парламента, які ўручае прэмію імя Сахарава “За свабоду думкі” Беларускай асацыяцыі журналістаў.

2006

“Выбары” 19 сакавіка 2006 г. суправаджаюцца масавымі рэпрэсіямі і акцыямі пратэсту. Моладзевыя арганізацыі праводзяць маштабную кампанію пад лозунгам “Хопіць!” Аб’яднаная апазіцыя вылучае адзіным кандыдатам Аляксандра Мілінкевіча. Дэманстрацыя на Кастрычніцкай плошчы (названай пратэстоўцамі Плошчай Каліноўскага) супраць фальсіфікацыі вынікаў выбараў у Менску пачалася 30-тысячным мітынгам, працягвалася 5 дзён і скончылася разгонам намётавага мястэчка, арганізаванага беларускай моладдзю. Арыштаваны былі кандыдат у прэзідэнты – Аляксандар Казулін.

12 снежня 2006 Беларусь атрымлівае другую прэмію імя Сахарава. Еўрапейскі парламент уручае яе ў Страсбургу Аляксандру Мілінкевічу. «Гэта не мая асабістая прэмія. Гэта ўзнагарода для тысячаў беларусаў, якія прадэманстравалі гатоўнасць змагацца за Беларусь», – кажа А. Мілінкевіч.

2010

19 снежня 2010 адбываюцца чацвёртыя прэзідэнцкія “выбары”. Пасля правядзення акцыі пратэсту супраць іх фальсіфікацыі, былі затрыманыя кандыдаты ў прэзідэнты Беларусі: Рыгор Кастусёў, Алесь Міхалевіч,

КАЛЯНДАР

Мікалай Статкевіч, Уладзімір Някляеў, Віталь Рымашэўскі, Андрэй Саньнікаў, Дзмітрый Вус, кіраўнікі штабоў, прыхільнікі, многія журналісты і замежныя грамадзяне. Выбары 2010 года сталі на той час беспрэцэдэнтнымі па маштабах пратэстаў. Афіцыйныя “вынікі” – 79,65% галасоў з усіх дзесяці кандыдатаў атрымаў Аляксандар Лукашэнка. Выбары не былі прызнаныя міжнароднай супольнасцю.

2015

11 кастрычніка 2015 адбыліся пятые прэзідэнцкія “выбары”. Лукашэнка з чатырох кандыдатаў атрымлівае 83,47% галасоў. Выбары суправаджаліся нязначнымі акцыямі пратэстаў. А. Лукашэнка становіцца міратворцам і прымае ў Менску сусветных лідараў, якія прыязджаюць на перамовы ноконт Украіны. Беларускую апазіцыю перастае фінансаваць міжнародная супольнасць, Лукашэнка становіцца для Захаду галоўным абаронцам незалежнасці Беларусі.

2020

Перадвыбарчая кампанія ўпершыню суправаджаецца прэзентыўнымі арыштамі і судамі над патэнцыйнымі кандыдатамі. За кратамі апынуліся блогер Сяргей Ціхановіч і былы дырэктар Белгазпромбанку Віктар Бабарыка. Беларусы стаяць у гадзінных чэргах, каб падпісацца за апазіцыйных кандыдатаў у прэзідэнты. 22 кастрычніка 2020 года прадстаўнікі Беларусі ў трэці раз становяцца ляўрэатамі прэміі імя Сахарава – гэта беларуская дэмакратычная апазіцыя, Святлана і Сяргей Ціхановіч, блогер Сцяпан Пуціла (NEXTA), палітвязень Мікалай Статкевіч, беларуская пісьменніца, Нобелеўскі лаўрэат Святлана Алексеевіч і іншыя.

• Алесь Зарэмбюк

Aleksandr Lukashenko, Fot. PAP / GPH / Tashkent, Yevheniuk

19 верасня таго ж года была прынятая афіцыйная назва – Рэспубліка Беларусь, дзяржаўным сцягам абвешчаны бел-чырвона-белы, а дзяржаўным гербом – Пагоня. Адзінай дзяржаўнай мовай стала беларуская.

8 снежня ў Віскулях (Берасцейская вобласць, Беларусь) падпісанае Белавежскае пагадненне аб ліквідацыі СССР і стварэнні Садружнасці Незалежных Дзяржаў. 25 снежня пасаду пакідае прэзідэнт СССР Міхаіл Гарбачоў. Набыўшы незалежнасць, Беларусь застаецца пад кіраваннем дзяржаўных органаў, прызначаных камуністычнай уладай.

Гісторыя Беларускага Народнага Фронту бярэ пачатак з 1988 года, калі дзякуючы аргкамітэту па стварэнні БНФ удалося правесці жалобны мітынг – Дзяды. Сам БНФ быў афіцыйна створаны ў 1989 г., а ў 1993 г. стаў палітычнай партыяй. Яе задачай было адбудаваць грамадзянскую супольнасць і нацыянальна-культурнае адраджэнне, а таксама незалежнасць Беларусі.

1994

15 сакавіка – Вярхоўным Саветам была прынятая Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь. Яе распрацоўка распачалася яшчэ ў 1990 годзе, калі была створаная Канстытуцыйная камісія. Працэс стварэння Канстытуцыі быў досыць цяжкім і канфліктным, у прыватнасці, праблематычным было ўвядзенне ініцыятыва прэзідэнцтва, супраць якога выступалі прадстаўнікі Беларускага Народнага Фронту. Аднак у выніку быў прыняты тэкст Канстытуцыі з прэзідэнцкай формай кіравання, які набыў сілу з моманту апублікавання 30 красавіка. Заканадаўчым органам паводле прынятай Канстытуцыі заставаўся Вярхоўны Савет.

21 лістапада ў Беларусь прыязджае прэм’ер-міністр Расеі Віктар Чарнамырдын, спікер Савета Федэрацыі Ягор Строеў і спікер Дзярждумы Генадзь Селязнёў для ўрэгулявання палітычнага канфлікту, што дапамагае Лукашэнку спыніць працэс імпічменту і ўтрымаць уладу.

24 лістапада Праводзіцца другі рэферэндум, на гэты раз па зменах у Канстытуцыю: стварэнне двухпалатнага парламента і прызначэнне прэзідэнтам часткі дэпутатаў, а таксама перанос Дня Незалежнасці на 3 ліпеня (дзень вызвалення беларускай сталіцы Мінска ад нацысцкай акупацыі ў 1944).

27 лістапада 1996 г. А. Лукашэнка распускае аднапалатны парламент – Вярхоўны Савет – і стварае дзвюхпалатны Нацыянальны сход. Пасля рэферэндуму А. Лукашэнка атрымлівае велізарныя паўнамоцтвы – прызначэнне асноўных дзяржаўных асоб, права на выданне дэкрэтаў і загадаў з юрыдычнай сілаю, якая перавышае законы. Тэрмін прэзідэнцкіх паўнамоцтваў пачынаецца ад дня рэферэндуму.

1999

Апазіцыя спрабуе правесці альтэрнатыўныя прэзідэнцкія выбары, кампанія не атрымліваецца. 20 ліпеня заканчваецца пяцігадовы першы тэрмін Аляксандра Лукашэнкі, з 21 ліпеня 1999 г. Сямён Шарэцкі, старшыня распушчанага А. Лукашэнкам легітымнага Вярхоўнага Савета застаецца адзіным правамоцным прадстаўніком улады, але ўжо 22 ліпеня 1999 ён вымушаны з’ехаць у Вільню з-за пагрозаў яго жыццю і бяспецы. Знікаюць першыя нязгодныя з Лукашэнкам палітыкі: Юры Захаранка (былы міністар унутраных спраў Беларусі і апазіцыйны палітык), Генадзь Карпенка (лідэр апазіцыі таго часу), Віктар Ганчар (былы старшыня Цэнтравыбаркаму і намеснік старшыні Вярхоўнага Савету).

1988

On the 3rd of June, Zianon Pazniak and Yauhen Shmyhalev published a famous article titled “Kurapaty – the Road of Death”. It described mass executions by the communists in Kuropaty (in Belarusian: Kurapaty) near Minsk in 1937–1941.

On the 30th of October, a mournful rally took place under the name of “Dziady” (in English: “Forefathers’ Eve”, a Belarusian celebration commemorating the ancestors). The rally was forcefully dispersed by the police. Tear gas was used and the protesters were beaten. The demonstration was one of the first steps towards creating a real independence movement and demanding sovereignty for Belarus.

1990

On the 27th of July, the Supreme Council of the Byelorussian Soviet Socialist Republic (BSSR) announced the Declaration of State Sovereignty of the BSSR. In this document, Belarus was declared to be a sovereign state “that has emerged as a result of the Belarusian nation exercising its inalienable right to self-identification, the official status of Belarusian language, and the nation ruling itself so as to decide its fate.”

The declaration was one of the first steps on the path towards the independence of Belarus. Between 1991 and 1996, the 27th of July was celebrated as the official Day of Independence.

1991

On the 25th of August, after the coup attempt in Moscow, the Supreme Council of the Byelorussian Soviet Socialist Republic announced the Declaration of Sovereignty to be a constitutional act. On the same day, the Communist Party of Byelorussia was suspended. Steps were made towards separating the political and economic system of Belarus from the Soviet system. Belarus was directly headed towards independence.

On the 19th of September, the state was officially named the Republic of Belarus and given its flag (white-red-white) and emblem (Pahonia). Belarusian was declared as the official language.

1995

On the 11th of May, Alyaksandr Lukashenka ordered unidentified uniformed troops to beat and forcibly remove nineteen opposition members of the Supreme Council who had earlier declared a hunger strike against a referendum on the state symbols and the status of Russian language. On the 14th of May, Lukashenka organized the referendum. As a result, Belarusian was no longer the only official language – Russian gained an equal status. The white-red-white flag and Pahonia were changed to the Soviet symbols (the red-green flag and the emblem of Byelorussian Soviet Socialist Republic). The economic integration with Russia also began to deepen. Alyaksandr Lukashenka gained the right to dismiss the government. After a short period of national revival in the period between 1990 and 1995, russification of Belarus regained momentum.

1996

The conflict between Alyaksandr Lukashenka and the Supreme Council reached its peak. In the spring of 1996, thousands of people protested against the integration between Belarus and Russia. The first political prisoners were detained in prisons. At the same time, the first human rights organisation, Viasna Human Rights Centre, was founded by Ales Bialiatiski.

19–20th of October 1996

Alyaksandr Lukashenka introduced his supporters to the People’s Assembly. Meanwhile, the opposition organised a National Congress and established a commission investigating human rights violations and infringements of civil liberties. The Constitutional Court declared that Alyaksandr Lukashenka violated the Constitution, which established grounds for his impeachment.

17th of November 1996

The impeachment procedure began in the Supreme Council. Mikhail Chigir resigned from the post of Prime Minister. A divide could be observed among the officials and in the army between the opposition and Lukashenka supporters.

and health were threatened. For the first time, politicians opposing Alyaksandr Lukashenka began to disappear under unclear circumstances. The former Minister for Internal Affairs Yury Zacharanka and former Chairman of the Central Election Commission and Deputy Prime Minister Viktor Hanchar went missing in 1999. The former Deputy Chairman of the Parliament, Henadz Karpenka, died suddenly.

2001

On the 9th of September, Alyaksandr Lukashenka won the “elections” by severely violating the law and received 75.65% of the votes. The only opposition candidate, Uladzimir Hancharik, had 15.65% of the votes, while Siarhei Haidukevich, a candidate supported by Lukashenka, gained 2.48%. The election results were recognised by neither OSCE, nor the international community.

2004

In December, the Belarusian Association of Journalists received the Sakharov Prize for Freedom of Thought. It was the first prize for the representatives of Belarus awarded by the European Parliament.

2006

The “elections” on the 19th of March were met with large-scale protests – and those were met with repressions. Youth organisations conducted a massive campaign with a slogan: “KHOPIT!” (“ENOUGH!”). The united opposition rallied behind a single presidential candidate – Alyaksandr Milinkevich.

The rally against election fraud on the Kastychnitski Square in Minsk (called Kalinouski Square by the protesters) turned into a thirty-thousand-strong manifestation that lasted for five days. The tent town formed there by the Belarusian youth was dispersed by the authorities. The presidential candidate, Alyaksandr Kazulin, was detained.

On the 12th of December, Belarus received another Sakharov Prize. The European Parliament presented Alyaksandr Milinkevich with the prize in Strasbourg. “The prize is not for me alone but for the thousands of Belarusians who proved to be ready to fight for Belarus,” Alyaksandr Milinkevich said.

CALENDAR

On the 8th of December in the village of Viskuli (Brest Region, Belarus), the Belavezha Accords were signed, dissolving the USSR and establishing the Commonwealth of Independent States. On the 25th of December, the president of the USSR, Mikhail Gorbachev, resigned from the office. After having proclaimed independence, Belarus was still ruled by the state institutions established by the communist authorities.

1994

On the 15th of March, the Supreme Council adopted the Constitution of the Republic of Belarus. The draft was being developed since 1990, when the Constitutional Council had been appointed. The drafting process was quite tedious and ripe with conflicts. One of the problematic issues was the establishment of the office of President. The representatives of the Belarusian Popular Front (BPF), the largest opposition party and a pro-independence political force, were against it. In the end, the adopted Constitution set out the establishment of the office of the President. The Supreme Council continued to be the legislative body. The Constitution entered into force on the day of its publication, the 30th of April.

The history of the Belarusian Popular Front (in Belarusian: Belaruski Narodny Front) dates back to 1988, when the organisational committee, which later formed the party, conducted the Dzyady celebration. The BPF itself was formally established in 1989 and became a political party in 1993. Its aim was to rebuild civil society and foster a national and cultural revival. Another objective was the independence of Belarus.

21st of November 1996

The Prime Minister of Russia, Viktor Chernomyrdin, Chairman of the Federation Council, Yegor Stroyev, and the Chairman of the State Duma, Gennadiy Seleznyov, arrived in Belarus in order to mitigate the political conflict, which helped Alyaksandr Lukashenka halt the impeachment procedure and keep his power.

24th of November 1996

A second referendum took place. This time the questions were about amending the Constitution – a bicameral parliament would be introduced and a portion of the Members of Parliament would be appointed by the President. The Day of Independence would be moved to the 3rd of July (the day of liberation of Minsk from Nazi occupation in 1944).

27th of November 1996

Alyaksandr Lukashenka dissolved the unicameral Supreme Council and established the bicameral National Assembly. As a result of the referendum, Lukashenka obtained practically unlimited power. He can appoint the most important state officials, as well as issue decrees and regulations, which outrank acts in the legal system. The presidential term started anew from the date of the referendum.

1999

The opposition attempted to organise alternative presidential elections, but the campaign failed. On the 20th of July, the first five-year-long presidential term of Alyaksandr Lukashenka came to an end. On the 21st of July, Syamyon Sharetski, the Chairman of the legal Supreme Council that had been dissolved by Lukashenka, was left as the only legitimate representative of the authorities. However, on the 22nd of July, he was forced to flee to Vilnius, as his life

2010

On the 19th of December, the fourth presidential “elections” were held. After protests against falsifying the election results, the following presidential candidates were detained: Ryhor Kastusyou, Ales Michalevich, Mikola Statkevich, Uladzimir Nyaklyayeu, Vital Rymasheuski, Andrei Sannikau and Dzmitry Vus, as well as leaders of campaign committees, opposition supporters, numerous journalists and foreign nationals. The scale of protests surrounding those elections was unprecedented at that point. According to the official “results”, Alyaksandr Lukashenka obtained 79.65% of the votes. The elections were not recognised by the international community.

2015

On the 11th of October, the fifth presidential “elections” took place. Alyaksandr Lukashenka “received” 83.47% of the votes. The protests accompanying these elections were minor.

Lukashenka was visited in Minsk by global leaders arriving there because of the negotiations about Ukraine. The international community stopped financing Belarusian opposition. Alyaksandr Lukashenka was seen by the Western powers as the main pillar of Belarusian independence.

2020

For the first time, the election campaign was accompanied by preventive arrests of the potential candidates and their trials. A blogger, Siarhei Tsikhanouski, and the former Chairman of the Management Board of Belgazprombank, Viktor Babaryka, were detained. Belarusians waited for hours to sign letters of support for the opposition presidential candidates.

On the 22nd of October, the representatives of Belarus received the Sakharov Prize for the third time. It was awarded to Sviatlana Tsikhanouskaya and Siarhei Tsikhanouski, Stsjaian Putsila (NEXTA), Mikola Statkevich (a political prisoner), Svyatlana Alexievich (Belarusian writer and Nobel Prize laureate) and others.

▪ Aleś Zarembiuk

Fot. Nadia Buzhan

Фот. Надзея Бужан

Photo by Nadia Buzhan

PL

Nieustraszone i odważne białoruskie kobiety, biorące udział w protestach ulicznych przeciwko bezprawnym władzom

BY

Смелыя і адважныя беларускія жанчыны, якія выходзяць на вулічныя пратэсты супраць незаконнай улады

EN

Fearless and brave Belarusian women participate in street protests against illegitimate authorities

Fot. Tania Kapitonova
Photo by Tania Kapitonova

Legendarna Nina Bahinskaja to symbol białoruskich protestów, walczy z dyktaturą od 1995 roku

PL

Funkcjonariusze brutalnie zatrzymują mężczyznę w Mińsku

Легендарная Ніна Багінская – сімвал беларускіх пратэстаў, якая змагаецца з дыктатурай ад 1995 года

BY

Сілавікі жорстка затрымліваюць мужчыну у Мінску

Nina Bahinskaya, a legend and a symbol of the Belarusian protests, who has been fighting against the dictatorship since 1995

EN

The officers brutally detain a man in Minsk

Fot. Alexander Vasukovich

Фот. Аляксандр Васюковіч

Photo by Alexander Vasukovich

Fot. Nadia Buzhan

Фот. Надзея Бужан

Photo by Nadia Buzhan

PL

Kobieta klęczy przed funkcjonariuszami

BY

Жанчына стаіць на каленях перад сілавікамі

EN

A woman kneels in front of the officers

Fot. Alexander Vasukovich
 Фото: Александр Васюкович
 Photo by Alexander Vasukovich

Białorusinka z narodową flagą
 biało-czerwono-białą w Mińsku

PL

Kobieta żąda uwolnienia więźniów
 politycznych

Беларуска з нацыянальным
 бел-чырвона-белым сцягам у Мінску

BY

Жанчына патрабуе вызвалення
 палітвязняў

A Belarusian with a white-red-white
 national flag in Minsk

EN

A woman demands the release
 of political prisoners

Fot. Alexander Vasukovich

Фото: Александр Васюкович

Photo by Alexander Vasukovich

Fot. Nadia Buzhan

Фот. Надзея Бужан

Photo by Nadia Buzhan

PL

Służby mundurowe brutalnie zatrzymują kobiety podczas pokojowego protestu

BY

Прадстаўнікі сілавых структур жорстка затрымліваюць жанчын падчас мірнай акцыі пратэсту

EN

Uniformed troops brutally detain women during a peaceful protest

Fot. Iryna Arakhouckaya
 Фото: Ірына Арахоўская
 Photo by Iryna Arakhouckaya

Jeden z symboli niepodległej
 Białorusi – narodowa flaga
 biało-czerwono-biała

PL

Mińsk. Armatki wodne wykorzystano
 do rozprędzenia pokojowych protestów
 przeciwko sfałszowanym wyborom

Адзін з сімвалаў незалежнай
 Беларусі, нацыянальны
 бел-чырвона-белы сцяг

BY

Мінск. Вадамёты для разгону
 мірных пратэстуючых супраць
 сфальсіфікаваных выбараў

One of the symbols of independent
 Belarus – the white-red-white
 national flag

EN

Minsk. Water cannons were deployed
 to disperse peaceful protests against
 falsified elections

Fot. Iryna Arakhouckaya

Фото: Ірына Арахоўская

Photo by Iryna Arakhouckaya

Fot. Iryna Arakhouckaya Photo by Iryna Arakhouckaya
Фот. Ірына Арахоўская

Strajkujący pracownicy MAZ-u (Mińskiego Zakładu Samochodowego) domagają się dymisji Alaksandra Łukaszenki i zwolnienia więźniów politycznych

PL

Przedstawiciele АМАР (Oddział Specjalny Milicji) w kominiarkach zakrywających twarz brutalnie zatrzymują uczestniczki kobiecej akcji solidarności z więźniami politycznymi

Бастуючыя рабочыя фабрыкі МАЗ, патрабуюць адстаўкі Лукашэнкі і вызвалення палітычных зняволеных

BY

АМАП у балаклавах жорстка затрымлівае ўдзельніц жаночай акцыі салідарнасці з палітвязнямі

The workers of MAZ (Minsk Automobile Plant) went on strike to demand the resignation of Alyaksandr Lukashenka and the release of political prisoners

EN

The officers of АМАР (special police forces) in balaclavas covering their faces brutally detain the participants of the women's manifestation of solidarity with the political prisoners

Fot. Iryna Arakhouckaya

Фот. Ірына Арахоўская

Photo by Iryna Arakhouckaya

Fot. Alexander Vasukovich
Photo by Alexander Vasukovich

Po powrocie z wakacji letnich białoruscy studenci przyłączyli się do protestujących przeciwko wynikom wyborów prezydenckich

PL

Przedstawiciele АМАР (Oddział Specjalny Milicji) zatrzymują dziewczynę podczas akcji solidarności z więźniami politycznymi

Вярнуўшыся з летніх вакацый, беларускія студэнты ўліліся ў шэрагі пратэстоўцаў супраць вынікаў выбараў прэзідэнта

BY

Прадстаўнікі АМАП затрымліваюць дзяўчыну падчас акцыі салідарнасці з палітвязнямі

After coming back from summer holidays, Belarusian students join the protests against the presidential election results

EN

Officers of АМАР (special police forces) detain a woman during a manifestation of solidarity with political prisoners

Fot. Iryna Arakouskaya

Фот. Ірына Арахоўская

Photo by Iryna Arakouskaya

Фот. Ірына Араховіцкая Photo by Iryna Arakhouskaya

„Biało-czerwono-biała panna młoda” – Ina Zajcawa, mieszkanka Mińska, słynna uczestniczka protestów ubrana w suknię ślubną z czerwonym pasem

PL

Uzbrojeni funkcjonariusze AMAP (Oddział Specjalny Milicji) podczas rozpędzenia pokojowych protestów w Mińsku

“БЧБ-нявеста” – знакамітая ўдзельніца акцый пратэсту ў вясельнай сукенцы з чырвонай паласой, жыхарка Мінска Іна Зайцава

BY

АМАП са зброяй падчас разгону мірных пратэстаў у Мінску

The “white-red-white bride” – Ina Zaytsava, a Minsk resident and a famous protest participant, who wears a wedding dress in the colours of the flag

EN

Armed officers of AMAP (special police forces) dispersing peaceful protests in Minsk

Фот. Alexander Vasukovich

Фот. Александр Васюкович

Photo by Alexander Vasukovich

Fot. Alexander Vasukovich
 Фото: Александр Васюкович
 Photo by Alexander Vasukovich

Uczestniczka wiecu przeciwko terrorowi, zorganizowanego w Kuropatach – na uroczysku, w którym znajduje się pomnik upamiętniający ofiary represji stalinowskich

PL

„Marsz partyzancki” – akcja solidarności ze strajkującymi robotnikami mińskich fabryk – odbył się 18 października 2020 w Mińsku

Удзельніца маршу супраць тэрору ў Курапатах – урочышчы, дзе знаходзіцца мемарыял у памяць ахвяраў сталінскіх рэпрэсій

BY

“Партызанскі марш”, задуманы як акцыя салідарнасці з бастуючымі рабочымі заводаў, адбыўся 18 кастрычніка 2020 ў Мінску

A participant of the rally against terror organised in Kurapaty – a clearing with a memorial devoted to the victims of Stalinist repression

EN

The Partisan March – a manifestation of solidarity with the workers on strike in the factories in Minsk. It took place on the 18th of October 2020 in Minsk

Fot. Alexander Vasukovich

Фото: Александр Васюкович

Photo by Alexander Vasukovich

Fot. Iryna Arakhouckaya
Photo by Iryna Arakhouckaya

Miliony Białorusinek i Białorusinów
połączyła biało-czerwono-biała flaga
narodowa

PL

Miejsce pamięci zabitego Ramana
Bandarenki na narodowym „placu Zmian”
w Mińsku

Мільёны беларусаў і беларусак аб’ядналіся
пад нацыянальным сімвалам – бел-
чырвона-белым сцягам

BY

Мемарыял памяці забітага Рамана
Бандарэнкі на народнай “плошчы Перамен”
у Мінску

Millions of Belarusians are united
under the white-red-white
national flag

EN

Memorial on the national “Square of
Change” in Minsk devoted to Raman
Bandarenka, who was killed during the
protests

Fot. Tania Karionova

Фот. Таня Каріонава

Photo by Tania Karionova